

בבא מציעא קט

עניין: כי מטית לשחיטת קדשים תא ואקשי לי

הקדמה אחרונה לחיי אדם

והנה כבר כתבתי בהקדמה מדפוס ראשון, מה ראיתי על ככה ומה הביאני לכך. ועתה באתי להוסיף, ידוע, שעיקר לימוד התורה הוא לידע מצותיה בכל פרטיה. כי אמת שהקב"ה שמח בפלפולא, אבל אין זה רק כמו שהאב משתעשע ושמח כשמדבר בנו איזה דבר חכמה, אבל אין זה תכלית אהבתו לבנו, רק כשרואה שבנו הולך בדרך הישר ומקיים כל מצוות אביו, כן רצונו ית"ש, כשמפלפל האדם בדברי תורה בדברי השכל, אבל בודאי העיקר הוא רצונו ית"ש שידע מצוות התורה. וז"ל הש"ך בסי' רמ"ו ס"ק ה', כתב הדרישה, יש בעלי בתים נוהגים ללמוד בכל יום גמרא עם תוספות ולא שאר פוסקים. אבל לי נראה שיש ללמוד ספרי הפוסקים דיני התורה, דזה שורש ועיקר לתורתנו כו', דכיון שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות, לא ילמדו בש"ס לחוד, עד כאן לשונו. כי התורה כלולה ב' מצוות, חלק א', ללמוד תורה, כמו שכתוב "ולמדתם את בניכם" (וכמוהו הרבה). ובזה אין חילוק אם ילמוד מסכת ברכות ומועד או סדר קדשים, כי הכל הוא דברי אלהים חיים. וחלק הב' הוא שיהיה הלימוד על מנת לעשות הוא קודם לחלק הא', כי בזה מקיים שניהם. כי אם לא ילמוד, לא ידע מה לעשות. ועל זה אמרו, נמנו שהלמוד קודם, שהלמוד מביא לידי מעשה, רצה לומר שידע מה לעשות. ולכן הקדמונים הרי"ף והרא"ש לא חיברו רק על מסכתות הנהוגות אצלנו והשמיטו הרבה דברים דלא שכיחי, והיינו לפי שראו שנתמעטו הלבבות, וקצרו לנו הדרך לפי השגתינו. ובזה נראה לי לפרש הא דאיתא בב"מ ק"ט שאמר ליה ר' אחא בריה דר"י לרב אשי שדקדק עליו בשמועה הרבה והשיב לו, כי מטית לשחיטת קדשים, תא ואקשי לי. פרש"י הכרתי בך שאתה חדוד ויודע להעמיק ולהקשות, כי מטית למס' זבחים שהיא עמוקה, תא ואקשי לי ואתן לב לתרץ, ע"כ. ולפירושו לעניות דעתי דחוק, שהרי אדרבה א"ר ישמעאל סוף ב"ב "הרוצה להחכים, יעסוק בדיני ממונות, שהם כמעין המתגבר". ובזה אתי שפיר, דמצינו כמה פעמים שהשיבו האמוראים "אילו דייקינו כולי האי, לא מתנינו", רצה לומר שהרי חוב על האדם לידע מתחלה דיני התורה על פי פשוטן, כדאמרינן "למגמר והדר למסבר", והיו צריכין לחזור תמיד המשניות והברייתות שקבלו מרבים והם הלכות פסוקות, והוא היה העיקר הלמוד אצלם, ולזה אמרו, אילו דייקינו כולי האי לפלפל, לא יהיה לנו פנאי לחזור הלכות פסוקות, רק באיזה זמן אזי דקדקו בשמועה לפלפל בו ולדקדק. והנה באותו פעם היה רב אשי חוזר על תלמודו, ובא רב אחא לדקדק עליו בפלפולא, והשיב לו, כי מטית לשחיטת קדשים, דאז יהיה עסקי רק בחלק א' דהיינו ללמוד, ואז תא ואקשי לי. אבל עכשיו אני צריך לחזור על הלכות פסוקות: